

Ingemar Struwe

## Rapport från entomologträdgården: första sommaren med dammen

Dammen i ett hörn av trädgården blev klar sent på hösten. Det som hade tagit längst tid var att fundera på den. När den väl grävdes och anlades var den väl genomtänkt, placerad i ett hörn av trädgården så att den varken hade för mycket eller för lite av direkt sol, den hade strandkanter av torv till en del och naturligt sluttande berg till en del, tvättad sten från rullstensås som enda bottenmaterial- allt för att inte få för högt pH eller för näringsrika förhållanden. Dess nio kvadratmeter klarade också precis den kritiska storleken för att kunna bli i ekologisk balans. Vinterns nederbörd var det enda som fyllde den och med spänning såg jag fram mot våren och den första sommaren. Det blev ingenting planterat i dammen det första året utan den fick visa sin förmåga på egen hand. Det blev en spännande insektssommar med dammen. En daglig rutin utvecklades att strosa ned till den och lägga sig på magen med öppna ögon och titta. Och mycket syntes ju på håll också.

Precis som till vattentunnan kom ju tidigt de stora dykarbaggarna, *Dytiscus*, anflygande om nätterna och utflygande andra nätter. Mellanstora dytiscider fyllde på och mängder av små brokiga dykare koloniserade dammen, sådana arter som man brukar se på stenbottnar. De små dykarna blev kvar hela sommaren. Det jag såg av *Dytiscus* frampå högsommaren var dess enorma larver när de kom upp till ytan för att tanka luft, hängande i sitt andningsrör. Virvelbaggarna anlände och slirade runt i vattenytan och de andra sävligare vattenbaggarna, Hydrophilidae, kröp omkring men hade det svårt i brist på vegetation.

Men de stora invandringarna nattetid stod skräddarna för. På morgnarna kunde jag möta hundratals nyinflugna djur medan det andra morgnar kunde vara nästan tomt. Har ni sett en skräddare flyga? Andra vattenskinnbaggarna som efterhand blev mycket talrika och även ynglade rikligt var buksimmarna. Ryggsimmarna var inte heller ovanliga. Och visst tackade alla stickmyggorna för min vänlighet att ge dem en offret närbelägen reproduktionsplats.

På och över vattenytan är många flugors revir och de infann sig också: dansflugor tätt svirrande av och an över ytan, stiltflugor på och över den samt vattenflugor förstas. Tillkom allt som föll ned på vattnet och omkom där eller blev byten: mätare, flugor, steklar. På högsommaren infann sig trollsländor och patrullerade av min lilla dammyta; det kändes nästan patetiskt. Dagsländor dansade över den också, men den stora sländhändelsen kom på eftersommaren då en hona av den stora vackra mosaik-trollsländan *Aeshna juncea* höll till på dammkantens torv och lade ägg i torven. Hon var helt orädd och jag kunde på tre decimeters håll studera hennes nacke där de artspecifika gula fläckarna satt bakom ögonen som de skulle. Det ska bli spännande att till denna sommar se om jag får trollsländelarver i dammen.

Den mest förvånade morgonen av alla jag upplevde på magen vid dammkanten var dock på eftersommaren då jag plötsligt såg hinnkräftor och vattenkvalster surra omkring där nere i vattenmiljön! Utan att jag tillfört något växtmaterial eller vatten utifrån simmade nu här de mest vattenbundna, immobile smådjur jag kunde tänka mig. Hur kom de hit?

Svaret var nog: fåglarna. Min damm beredde mig mycken glädje genom alla insekter jag fick men de var ändå väntade, de flesta. Däremot hade jag inte väntat mig att dammen skulle bli en sådan magnet för fågellivet. Då våren kom och vattenytan åter blev levande blev buskagen runt dammen säte för ett fågelliv som det tomthörnet inte förut upplevt. Blotta närvaron av vatten lockade fåglar som rödhake som aldrig hade ett ärende till badet. Det hade däremot trastar, finkar, sparvar, mesar och duvor. Jag lärde mig mycket om fåglars badvanor och hygien denna sommar. Badandet i fågelvärlden är intensivt; man badar t.o.m. när det regnar. Ringduvan svarade för det mest majestätiska badandet: som en värdig kjolbadande madam vadade hon ut från berghällen till lämpligt djup, stod en stund stilla och sänkte sig sedan ned med böjda ben, blötte mage och kropp och låg njutande kvar länge, länge.